

Besökares motiv för rekreation i grönområden

En studie av Stadsträdgården och Stadsskogen i Uppsala

Henry Larsson

Titel: Besökarens motiv för rekreation i grönområden: En studie av Stadsträdgården och Stadsskogen i Uppsala

Engelsk titel: Visitors motives for recreation in green spaces: A study of Stadsträdgården and Stadsskogen in Uppsala

© Henry Larsson

Handledare: Sylvia Dolvén, SLU, institutionen för stad och land

Examinator: Malin Eriksson, SLU, institutionen för stad och land

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå G2E

Kurs: EX0725, Projekt i landskapsarkitektur

Landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna

Nyckelord: grönområde, motiv, preferens, rekreation, uppfattning.

Omslagsbild: Stadsträdgården och Stadsskogen under dagtid. Fotograf: Henry Larsson 2018-05-27

Alla bilder i arbetet publiceras med erforderliga tillstånd.

Publiceringsår: 2018

Publiceringsort: Uppsala

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se/>

Sammandrag

Urbanisering och förtätning av städer ökar behovet av grönområden för rekreativa möjligheter. För landskapsarkitekter och planerare är det viktigt att förstå vilka motiv och preferenser besökare har för att uppfylla detta behov och bidra med rekreativa möjligheter för alla. Denna studie undersökte besökares motiv och preferenser i två olika grönområden, Stadsträdgården och Stadsskogen. Även hur besökare upplevde dessa platser studerades. Data samlades in genom litteraturoversikt, observationer och intervjuer. Med fokus på information från intervjuerna analyserades insamlade data utifrån fem teman: funktionella värden, naturliga värden, tillgång, nåbarhet och kvalitet. Dessa är kopplade till tidigare forskning av motiv för rekreation utomhus och utvecklingen av grönområden i Sverige. Respondenternas motiv för rekreation i grönområden delades in i fyra generella kategorier: avkoppling, socialt umgänge, naturupplevelse och fysisk hälsa. Avkoppling och socialt umgänge var de vanligaste motiven, följt av naturupplevelse och fysisk hälsa. Analysen visade att besökare har olika motiv och preferenser vid rekreation och att grönområdets funktioner och lämplighet för en viss aktivitet påverkar motiv och val av plats. Det är därför värdefullt med en variation av grönområden som fyller olika funktioner och som kan utnyttjas för olika ändamål.

Abstract

Urbanization and city infill increases the demand for green spaces for recreational opportunities. For landscape architects and planners, it is important to understand motives and preferences of visitors to meet this need and provide recreational opportunities for all. This study examined motives and preferences of visitors in two different green spaces, Stadsträdgården and Stadsskogen. How visitors perceived these places were also studied. Data was collected by a literature review, observations and interviews. Focusing on information from the interviews, collected data was analyzed based on five themes: functional values, natural values, access, accessibility and quality. These are linked to previous research of motives for outdoor recreation and the development of green spaces in Sweden. Respondents' motivation for recreation in green spaces was divided into four general categories: relaxation, social interaction, nature interaction and physical health. Relaxation and social interaction were the most common motives, followed by nature interaction and physical health. The analysis showed that visitors have different motives and preferences for recreation and that green area's features and suitability for a particular activity affect motives and choice of location. It is therefore valuable with a variety of green spaces that fulfill different functions and can be used for different purposes.

Innehåll

Introduktion	5
Bakgrund.....	5
Tidigare forskning	5
Planering av grönområden i Sverige	7
Syfte och frågeställningar	8
Begreppsförklaringar	8
Avgränsningar	8
Metod	8
Val av metod	8
Litteraturöversikt.....	9
Val av grönområden	9
Observationer.....	10
Intervjuer.....	10
Intervjufrågor.....	11
Analys	11
Resultat	12
Valda grönområden	12
Stadsträdgården	12
Stadsskogen	13
Observationer.....	13
Intervjuer.....	14
Intervjuer i Stadsträdgården :	14
Intervjuer i Stadsskogen :.....	16
Analys av insamlade data	18
Diskussion	20
Resultatdiskussion.....	20
Metoddiskussion.....	21
Slutsats	22
Studiens bidrag	22
Referenser	23

Introduktion

Allt fler människor i Sverige flyttar in till städerna (Statistiska centralbyrån 2015). Framförallt till storstadsområdena som blir allt tätare vilket innebär ett ökat tryck på grönområden i staden (Boverket 2012). Att bo i städer innebär risker som har en betydande påverkan på människors hälsa (World Health organization 2018). En av lösningarna på dessa urbana problem är stadens grönområden. Allt fler kopplingar har gjorts mellan vårt välmående och att vistas i natur (Keniger *et al.*, 2013; Hough 2014). Som exempel kan grönområden uppmuntra människor till en hälsosam livsstil (Jackson *et al.*, 2013). Det finns många faktorer som påverkar personers motiv för rekreation utomhus, exempelvis tillgängliga och säkra gångvägar samt om det finns något vackert att titta på längs vägen (Forjuoh *et al.*, 2017).

Gehl (2010) som är arkitekt och professor i stadsplanering menar att det under flera decennier har tagits allt sämre hänsyn till de som använder stadens allmänna platser. Han menar även att upplevelsen av en plats är grundläggande för besökarens aktivitet och beteende på platsen. Det är alltså viktigt vid planering och gestaltning av stadens grönområden att ha kunskap och förståelse för hur de uppfattas av dess besökare. Även förståelse för vilka motiv som ligger bakom besöket är till hjälp för landskapsarkitekter och planerare vid utveckling av attraktiva grönområden.

Att ha attraktiva grönområden som lockar till utomhusaktivitet är viktigt för att stadens befolkning ska utnyttja dessa och dra nytta av de positiva effekter som vistelse i grönområden innebär. Personers motiv och preferenser för rekreation utomhus finns det lite forskning om i förhållande till vilka positiva effekter det innebär. Studien fokuserar därför på att undersöka besökarens motiv och preferenser vid rekreation i grönområdena samt hur besökare upplever dessa platser.

Bakgrund

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning kring motiv, preferenser och uppfattning vid rekreation i grönområden samt viktiga aspekter vid planering av grönområden i Sverige. Fokus ligger på att förklara personers motiv och preferenser vid rekreation utomhus samt hur olika uppfattningar kan påverka dessa. Fokus ligger även på att ge förståelse för utvecklingen av grönområden i Sverige.

Tidigare forskning

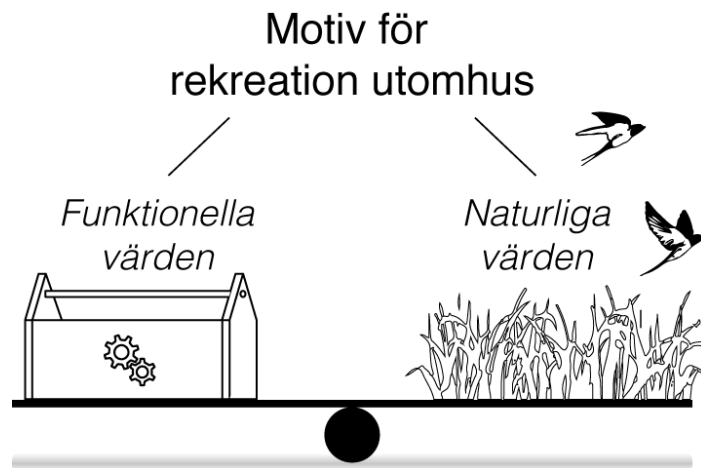
Personers preferenser och motiv för rekreation utomhus kan variera beroende på exempelvis ålder, hälsa, intressen och kunskap. Även personers inställning till naturen har visats vara en påverkande faktor (Wolf-Watz *et al.*, 2011). I sin forskning visar Wolf-Watz *et al.* att det finns en skillnad i användning av natur vid rekreation mellan en miljömedveten person och någon som inte är miljömedveten. Exempelvis undviker en miljömedveten person i större utsträckning aktiviteter som påverkar naturen, så som jakt och motordrivna fordon (t.ex. snöskoter) (Wolf-Watz *et al.*, 2011). Trots dessa noterade skillnader fanns det enligt författarna en inkonsekvens i agerandet hos miljömedvetna personer då även de utför liknande aktiviteter som påverkade naturen, exempelvis fiske och att åka motorbåt.

Författarna ifrågasätter därför användningen av en förenklad indelning av personers aktivitetspreferenser. Inställning till naturen kan påverka val av aktivitet men det finns fler faktorer som påverkar vilket gör det svårt att göra förenklade modeller av personers aktivitetspreferens.

Besökare har generellt visats föredra utvecklade och omskötta delar av grönområden över naturliga delar (Whiting *et al.* 2017). Denna preferens varierar däremot bland olika folkgrupper (Whiting *et al.* 2017). I undersökningen av Whiting *et al.* (2017) är socialt umgänge det vanligaste motivet hos parkbesökare, följt av avkoppling, naturupplevelse och fysisk hälsa. De har även visat att det finns en koppling mellan motiv och preferens av plats, exempelvis är socialt umgänge huvudsakligen kopplat till platser som är anlagda och underhålls medan fysisk hälsa främst är kopplat till naturliga områden.

Studier som gjorts på värdet av utomhuspedagogik (Dillian *et al.*, 2006; Place, 2004) visar att en persons attityd och beteende kan ändras genom att vistas i och lära sig om naturen. Tanken är att det finns ett samband mellan upplevelse av natur, miljömedvetenhet och beteende. Sandell & Öhman (2013) anser dock att denna syn kan vara problematisk då det är svårt att urskilja en sådan enkel relation i forskningen och att det finns flera andra faktorer utöver upplevelse av natur som påverkar attityd och beteende. I sin artikel föreslår de en modell för utomhuspedagogik som kritiskt diskuterar detta samband (Sandell & Öhman, 2013). Där tar de upp två grundläggande motiv för rekreation utomhus, det första är av *funktionella värden (instrumental values)*, vilket innebär att vistelse utomhus kan användas som ett medel/verktyg för olika ändamål, exempelvis för fysisk hälsa, socialt umgänge eller att lära sig om naturen. I denna första motivering är värdena kopplade till resultatet av att utfört aktiviteten. Det andra motivet är av *naturliga värden (intrinsic values)*, vilket innebär att rekreation utomhus kan vara ett mål i sig och att det finns en koppling mellan livskvalitet och att vistas utomhus, exempelvis genom att få en anknytning till naturen och uppleva dess närvaro. Här är värdena direkta och kopplade till själva utomhusvistelsen. *Naturliga värden* är svåra att hitta i samhällets urbana livsstil och miljöer utan upplevs framförallt i grönområden (Sandell & Öhman, 2013).

En persons motiv för rekreation utomhus är för det mesta inte endast av *funktionella värden* eller *naturliga värden utan* en balans mellan dessa. Exempelvis kan någon som väljer att hellre träna i skogen än på ett gym motiveras av både *funktionella värden*, alltså möjligheten till träning som skogen ger och resultatet av den träningen, men även av de *naturliga värden* som upplevelse av skogen innebär. Balansen mellan dessa motiv kan se olika ut från individ till individ trots att de utför samma aktivitet.

Figur 1. Balansen mellan motiv för rekreation utomhus som ett medel/verktyg för olika ändamål (funktionella värden) och som ett mål i sig för ökad livskvalitet genom upplevelse av natur (naturliga värden) (anpassad efter Sandell & Öhman, 2013). Illustratör: Henry Larsson

Planering av grönområden i Sverige

År 2012 tog regeringen beslut om 10 friluftsmål, ett av dessa var *attraktiv tätortsnära natur* vilket innebär att allmänheten ska ha tillgång till grönområden med höga natur- och kulturmiljövärden för rekreation och friluftsliv i och i närheten av staden (Miljö- och energidepartementet 2012). De skriver att detta är viktiga områden för den stora andelen av befolkningen som bor i tätorter och att dessa grönområden främjar goda livs- och boendemiljöer. Som stöd i genomförandet och uppföljningen av friluftsmålet *attraktiv tätortsnära natur* preciserar regeringen tre punkter (Miljö- och energidepartementet 2012, s. 19). Dessa kan sammanfattas till att:

- » Öka tillgången till tätortsnära natur genom bevarande, utveckling och nyskapande.
- » Öka närbarheten till och inom tätortsnära natur genom vägar, stigar, vandringsleder, cykelvägar, ridvägar och kollektivtrafik samt genom information om dessa möjligheter.
- » Bevara och utveckla kvaliteter och upplevelsevärden av tätortsnära natur genom strategisk planering, förvaltning och dialog.

Kommunerna har börjat arbeta mot detta mål genom att bl.a. skapa nya naturreservat för att skydda grönområden, öka tillgängligheten genom utveckling av cykel- och gångvägar till och inom grönområden samt information om dessa möjligheter.

Publikationen *Bostadsnära natur* vill säkra tillgången på grönområden genom bl.a. tre aspekter som bör finnas med i alla skeden av stadens planering (Boverket 2007, s. 11). Dessa aspekter är:

- » **Tillgång** – den faktiska resursen som bostadsnära natur utgör
- » **Närbarhet** – den faktiska och upplevda tillgängligheten till denna natur
- » **Kvalitet** – den bostadsnära naturens storlek, innehåll och värden

I likhet med Boverket (2007) som betonar de tre aspekterna *tillgång*, *närbarhet* och *kvalitet* i arbetet med bostadsnära natur finns även dessa nyckelord i precisering av friluftsmålet *attraktiv tätortsnära natur* (Miljö- och energidepartementet 2012, s. 19). Detta tyder på dess vikt i utvecklingen av attraktiva grönområden i Sverige.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att få en bättre uppfattning av hur stadens grönområden används av dess besökare och varför. Detta kan vara till hjälp vid planering av attraktiva grönområden som uppfyller de rekreativa behov som besökare har.

Följande frågeställningar har besvarats:

- » Vilka motiv och preferenser har besökare vid rekreation i Stadsträdgården och Stadsskogen?
- » Hur upplevs Stadsträdgården och Stadsskogen av dess besökare?

Begreppsförklaringar

- » **Natur** - Samlade företeelser i den fysiska världen inräknat växter, djur, landskapet och andra produkter och former som inte är mänskliga eller skapade av människan.
- » **Grönområde** - Reserverat område i form av park- och naturmark inom och i närheten av städer och tätorter, främst avsett för rekreation och friluftsliv (Nationalencyklopedin 2018)
- » **Tätortsnära natur** - Grönområden eller stråk som lämpar sig för rekreation och som får beträdas av allmänheten (Statens folkhälsoinstitut 2009, s. 13).
- » **Bostadsnära natur** - Begreppet är på många avseenden synonymt med tätortsnära natur, däremot räknas även privata grönytor, så som bostadsgårdar och kolonilotter till bostadsnära natur.
- » **Funktionella värden** - Syftar på värdet av rekreation utomhus som ett medel/verktyg för olika ändamål.
- » **Naturliga värden** - Syftar på värdet av rekreation utomhus som ett mål i sig för ökad livskvalitet genom upplevelse av natur.

Avgränsningar

Denna uppsats har fokuserat på besökares motiv för rekreation i grönområden samt vilka preferenser och uppfattningar besökare har. För att undersöka detta har studien begränsats till två grönområden i Uppsala; Stadsträdgården och Stadsskogen. Studiens resultat behandlar endast besökare som befann sig på dessa platser under den tid som data samlats in under observationer och intervjuer. Vikten av arbetets resultat ligger på analysen av den data som samlats in.

Metod

I metodkapitlet redovisas hur arbetet genomförts och vilka metoder som använts.

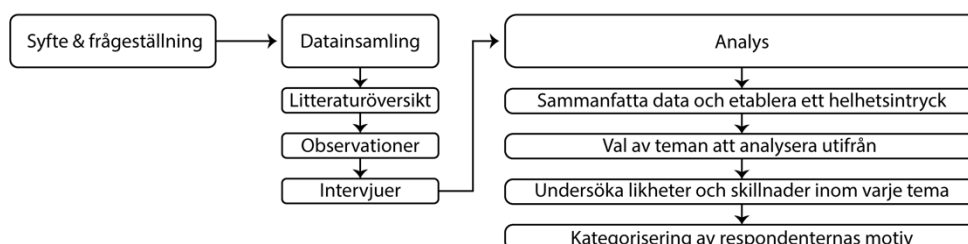
Val av metod

Tidigare forskning som gjorts på personers motiv för rekreation utomhus har utförts med framförallt kvantitativa metoder (exempelvis Whiting *et al.*, 2017;

Boyd *et al.*, 2018). Detta arbete använder däremot kvalitativa metoder som ofta används för att ta reda på människors uppfattning av ett visst fenomen (Ahrne & Svensson 2015). Metoden har valts för att få en annan vinkel än tidigare forskning av besökares motiv och preferenser för rekreation utomhus men även för att ta reda på hur besökare uppfattar Stadsträdgården och Stadsskogen.

Arbetet inleddes med att komma fram till syfte och frågeställningar och fortsatte med datainsamling. De metoder som användes var litteraturöversikt, observationer och intervjuer. Därefter gjordes en analys med fokus på den data som samlats in från intervjuerna.

Figur 2. Schematisk bild av arbetets upplägg. Illustratör: Henry Larsson

Litteraturöversikt

Genom litteraturöversikten har ett teoretiskt ramverk för arbetet byggts upp som även legat till grund för analysen. Den litteratur som använts har framförallt hämtats genom sökningar på SLU:s databas Primo. Sökord som användes var bl.a. *urban nature*, *outdoor*, *human health*, *motives*, *use* och *recreation*. Även dokument från svenska myndigheter har använts som källa för information om utveckling av grönområden i Sverige, definitioner och information om grönområden. De artiklar och texter som studerats har begränsats till språken svenska och engelska.

Val av grönområden

För att finna besökare med varierade motiv, preferenser och uppfattningar har observationer och intervjuer genomförts på två grönområden av olika karaktär. Valen har gjorts utifrån egna erfarenheter av att ha använt och vistats på platserna under tre års tid. Grönområdena anses vara av olika karaktär utifrån gestaltning, vegetation, storlek och upplevelsevärden. Vid valen var det viktigt att grönområdet hade relativt hög andel besökare och god fysisk tillgänglighet, det var även fördelaktigt om de var lättillgängligt och låg i Uppsala.

Information om och alternativ på grönområden som fanns i Uppsala studerades på kommunens hemsida. Därefter valdes två grönområden ut. Dessa var:

- » **Stadsträdgården**
- » **Stadsskogen**

Observationer

För att få en bättre uppfattning av de valda grönområdena och för hur besökarna använder dessa utfördes observationer. Observationer är den mest grundläggande metoden för att få en bättre kännedom av ett område och kan ge information om hur området används (Kylén 2004, s. 95).

Observationer kan inte förklara varför någon använder ett område på ett visst sätt, däremot kan det ge information om hur det faktiskt används, vilket kan leda till bättre förståelse av olika samband (Kylén 2004, s. 97). Det finns två olika typer av observationer, strukturerade och ostrukturerade observationer. Den förstnämnda innebär att observationen har ett tydligt fokus på vad som observeras, exempelvis en frekvensräkning av förbipasserande cyklister. En ostrukturerad observation innebär att observatören själv bestämmer vad som är intressant att notera, exempelvis ett beteende eller reflektioner kring det som upplevs (Kylén 2004, s. 98).

Observationerna utfördes dagtid på fredagen den 20 april och inleddes med en rundvandring på respektive område. Besökarens aktiviteter och annat som uppfattades som intressant antecknades, exempelvis gruppaktiviteter. Efter det valdes en plats ut som hade ett högt flöde av människor som utförde olika aktiviteter. På denna plats utfördes mer strukturerade observationer under 30 min genom att notera alla observerade aktiviteter och dess frekvens inom ungefär en 50m radie.

Intervjuer

I en kvalitativ metod är semistrukturerade intervjuer vanligt för att få information om någons uppfattning (Ahrne & Svensson 2015). Genom intervjuer är det svårt att samla information från ett stort antal personer och insamlade data kan vara specifik för urvalet av respondenter vilket gör det svårt att generalisera resultatet. Intervjuer kan däremot ge en djupare förståelse inom ämnet (Ahrne & Svensson 2015).

Genom intervjuerna samlades information om hur Stadsskogen och Stadsträdgården används samt vilka motiv och preferenser besökarna har för rekreation i grönområdet och hur de uppfattar platsen.

Intervjuerna var semistrukturerade och förbereddes genom en lista med frågor över specifika teman (Bryman, 2008). Dessa teman var användning, motiv, preferens och uppfattning. Respondenterna fick frihet att tolka frågorna och utveckla sina svar. I vissa fall ställdes uppföljningsfrågor för att uppmuntra respondenten till att utveckla sina svar ytterligare. Intervjun var flexibel och frågorna ställdes inte exakt som de var skrivna, även ordning varierade för att få ett bättre flyt på intervjuerna.

En variation av respondenter valdes ut på respektive grönområde utifrån antaganden av ålder, kön och aktivitet med målet att få varierade svar. Respondenterna frågades om de ville ställa upp och svara på några frågor angående hur de använder och uppfattar grönområdet samt att intervjun tar några minuter. Respondenten frågades även om det var okej att intervjun spelades in, vilket gjordes med en mobiltelefon. De flesta ville helst inte bli inspelade, istället gjordes då manuella anteckningar under intervjun. Respondenterna frågades inte om ålder eller kön utan en egen uppfattning har gjorts då detta inte ansågs vara av stor betydelse för arbetet. Utifrån min egen uppfattning är respondenterna jämnt

uppdelade i 10 kvinnor och 10 män av totalt 20 respondenter i ett åldersspann mellan 8–75 år.

Intervjuerna utfördes dagtid under en varm och solig helgdag, lördagen den 21 april. Denna dag valdes eftersom många är lediga och utnyttjar parker under helger och vid fint väder. Detta gjorde det enklare att hitta personer att intervjua och innebar förhoppningsvis även att en större variation av personer som använde grönområdet intervjuades. Intervjuerna i Stadsträdgården utfördes mellan 12.30-14.30 och i Stadsskogen mellan 15.00-17.30.

Intervjufrågor

- » Vad är anledningen till att du är här nu och vad motiverade dig att komma hit?
- » Vad brukar du göra här och vad motiverar dig då?
- » Fyller Stadsträdgården/Stadsskogen någon annan funktion för dig i ditt vardagsliv?
- » Uppfattar du att du mår bättre av att vistas här, hur i så fall?
- » Skulle du påstå att du får en naturupplevelse på platsen?
- » Vilken park föredrar du att vistas i, Stadsträdgården eller Stadsskogen, och varför?
- » Finns det någon specifik plats som du föredrar här?
- » Har du några övriga tankar kring varför du besöker platsen?

Analys

Intervjuerna lästes igenom flera gånger och sammanfattades för att etablera ett helhetsintryck och underlätta vid jämförelse av respondenternas utsagor. Därefter söktes teman i respondenternas utsagor som kunde användas i analysen. Teman valdes ut som omfattade respondenternas utsagor och som även var kopplad till tidigare forskning och utveckling av grönområden. Inom varje tema undersöktes likheter och skillnader mellan utsagorna. De teman som studerats är:

- » Funktionella värden
- » Naturliga värden
- » Tillgång
- » Nåbarhet
- » Kvalitet

Utifrån respondenternas svar har deras motiv för vistelse i grönområdet delats upp i fyra generella kategorier. Samma kategorier har använts i tidigare forskning av Whiting *et al.* (2017) och används här för att kunna jämföra resultaten.

- » Avkoppling
- » Socialt umgänge
- » Naturupplevelse
- » Fysisk hälsa

Resultat

Resultatet är uppdelat i fyra delar. Först presenteras valda grönområden, följt av observationer och intervjuer. Avsnittet avslutas med en analys av den data som samlats in.

Valda grönområden

Här presenterar information om Stadsträdgården och Stadsskogen.

Figur 3. Stadsträdgårdens och Stadsskogens läge i Uppsala (Uppsala kommun 2018). Bearbetad av Henry Larsson.

Stadsträdgården

Stadsträdgården, eller Uppsalas stadspark som den även kallas, är drygt 7 hektar stort och ligger längsmed Fyrisån centralt i Uppsala mellan studenternas IP och svandammen. Parken är öppen året om och har ett varierat innehåll med blomsterplanteringar, stora träd, öppna gräsytor, café och plats för lek. Det finns även en friluftsteater, kallad parksnäcken, och en dansbana som bl.a. används vid olika event i parken.

Figur 4. Karta över Stadsträdgården. Illustratör: Henry Larsson

Stadsskogen

Stadsskogen är ett naturreservat som ligger 3 km från Uppsala centrum och är drygt 100 hektar stort. Området består framförallt av gammal skog med stora tallar. I Stadsskogen finns stigar för att promenera, cykla och rida. Många av stigarna har god tillgänglighet där man kan ta sig fram med barnvagn eller rullstol. Det finns även ett elljusspår, grillplaster och bord med bänkar. På vintern finns det möjlighet att åka längdskidor och på hösten används skogen för bl.a. svamp och bärplockning.

Figur 5. Karta över Stadsskogen. Illustratör: Henry Larsson

Observationer

Under observationen studerades besökares aktiviteter och beteenden. Även frekvens på observerade aktiviteter från en specifik plats noterades under 30-minuter. De observerade aktiviteterna i tabellen är endast de som noterades under 30-minuters observationerna.

30-minuters observationer

Observerade aktiviteter	Frekvens i Stadsträdgården (Fre 20/4 13:45-14:15)	Frekvens i Stadsskogen (Fre 20/4 12:30-13:00)
Går	95	15
Cyklar	97	25
Springer/joggar	3	3
Promenerar med hund	0	5
Promenerar med barnvagn	7	4
Promenerar med rullator	0	1
Åker med permobil	1	1
Sitter	32	0
Totalt	235	54

Tabell 1. Frekvens på aktiviteter som noterades under 30 min från en specifik plats i Stadsträdgården respektive Stadsskogen (se figur 4 & 5).

I Stadsträdgården noterades utöver tabellen att de flesta som sitter ner umgås i grupp eller 2 och 2 och har med sig picknick eller bara njuter av vädret. Bland de som sitter ensamma är det många som läser en bok. De flesta bänkar är upptagna och många sitter på gräsmattan eller på bryggan nere vid ån. Många rör sig genom parken till fots eller med cykel. Några som går eller cyklar stannar upp för att titta på en båt som delvis sjunkit i Fyrisån. På lekplatsen är det fullt med föräldrar och barn som leker. Andra aktiviteter som observerades i Stadsträdgården men som inte är med i tabellen är ungdomar som grillade och en större grupp ungdomar som spelade bumperball.

I Stadsskogen noterades en äldre man med rullator samt hans assistent som passerade under observationen. De tog många pauser för att vila, ungefär var 20:e meter. En större grupp på 31 personer hade en gemensam aktivitet i Stadsskogen, de var framförallt ungdomar och hade med sig olika lekredskap.

Intervjuer

Respondenten refereras genom siffra för ordningen personen intervjuades i samt i vilket område som besökaren befann sig, Stadsträdgården (a) eller Stadsskogen (b). Totalt intervjuades 20 besökare, 10st i Stadsträdgården och 10st i Stadsskogen.

Respondenterna 1a, 3a, 4a, 11b och 12b spelades in under intervjun. Intervjuerna var individuella förutom med 3a & 4a, 6a & 7a, 9a & 10a som intervjuades i par. I Stadsskogen intervjuades flera av respondenterna på samma plats vid en damm (Valltjärn) där det finns en eldplats med ved och sittplatser (14b, 15b, 16b, 17b, 18b, 19b, 20b).

Intervjuer i Stadsträdgården:

1a

Respondent 1a var en äldre man som satt på en bänk och besökte Stadsträdgården för att koppla av. Han promenerade från sjukhuset hem och gjorde ett stopp på vägen. Han gillar att gå genom parken istället för att gå längs gatorna och tycker det är trevligt med alla vackra blommor. När barnbarnen är på besök går de gärna till lekparken. Han är osäker på om det ger ökat välmående eller inte att vistas i parken. Innan respondenten blev sjuk promenerade han gärna i Stadsskogen då det är friare och mera folktomt där. Nu använder han oftast Stadsträdgården eftersom det ligger nära och är väldigt vackert. Han föredrar inte att besöka någon specifik plats i Stadsträdgården utan tar sig så långt som det finns energi för.

2a

Respondent 2a var en medelålders kvinna som gick powerwalk genom Stadsträdgården. Hon är även där ibland för att läsa en bok eller sola. Hon mår bra av att vara i Stadsträdgården och hennes favoritplats är parksnäckan under sommaren. Hon anser att det är viktigt med grönstruktur i staden av många anledningar och tycker själv det är fint med vackra blommor och träd. Hon brukar aldrig vara i Stadsskogen.

3a & 4a

Respondenterna 3a och 4a var en kvinna och en man i medelåldern som satt i solen på solstolar och hade med sig matsäck. De var där för att koppla av och äta lunch. De bodde i närheten och hade ingen balkong så de använde Stadsträdgården som

deras trädgård. De sitter även vid bryggorna längs ån ibland. De tycker att det är fint att gå i Stadsträdgården och kommer ibland dit med barnbarnen för att leka på lekplatsen. Under sommaren brukar de komma hit för att lyssna på konserter och kvinnan (3a) joggar även i Stadsträdgården ibland. De mår bra av att vara i Stadsträdgården och upplever det som livskvalitet. De föredrar Stadsträdgården över Stadsskogen men har aldrig gått in i Stadsskogen utan bara rört sig i utkanten av den. I Stadsträdgården har de en specifik plats som de föredrar och brukar vara på som ligger lite avskilt på en gräsmatta intill parksnäckan. Mannen (4a) tycker de gör ett bra jobb i parken som har snyggats upp under de senaste åren. Han (4a) jobbar på Akademiska sjukhuset som ligger intill parken och äter ofta lunch vid Stadsträdgårdens rosarium. Kvinnan (3a) tycker att det kan vara lite stökigt ibland i Stadsträdgården och kan känna sig otrygg. Hon (3a) har hört om mycket kriminalitet, bland annat i tidningen och tänker på att inte gå ut vid vissa tider, exempelvis att inte springer för tidigt eller för sent.

5a

Respondent 5a var en man i medelåldern som satt på en bänk under ett träd och kom till Stadsträdgården för rekreation. Han drack även en öl i parken. Han upplevde avkoppling och glädje av att vara i natur. Han gick även till parken för att få tid att tänka eftersom han upplevde det enklare att tänka på en lugnare plats som i Stadsträdgården. Han är uppvuxen i Uppsala och känner en inre frid av att sitta i Stadsträdgården. Föredrar Stadsträdgården över Stadsskogen men tycker även om att vara vid Sten-Sture monumentet. I Stadsträdgården är rosariet en favoritplats under sommaren då man kan "titta på alla rosor och bara gotta sig". Besöker även Stadsträdgården pga. gamla minnen och tycker att det har blivit betydligt bättre i parken under åren och gillar de fina planteringarna. Efter valborg brukar respondenten plocka pant i Stadsträdgården.

6a & 7a

Respondent 6a och 7a var två unga tjejer som hade picknick vid ett bord på gräsmattan i Stadsträdgården. De kom dit för att njuta av vädret. De tog bussen till Stadsträdgården och valde att komma hit eftersom det var smidigt då de inte behövde byta buss på vägen. Ofta var de där för att hänga med polare. Favoritställe i Stadsträdgården var där de satt under intervjutillfället, vid en större gräsmatta som ligger bredvid gångstråket längs ån. Respondent 6a tycker att det är "nice" i Stadsträdgården.

8a

Respondent 8a var en yngre kvinnlig förälder som satt i gräset bredvid lekplatsen i Stadsträdgården. Hon besökte parken framförallt för att leka med barnen. Hon var även där ibland för socialt umgänge vid exempelvis svensxa eller möhippa och förr i tiden för att ta det lugnt eller sola, men inte så mycket längre. Hon brukar oftast vara runt lekplatsen vid besök i Stadsträdgården. "Har typ aldrig varit i Stadsskogen."

9a & 10a

Respondent 9a och 10a var två ungdomar, en tjej (9a) och en kille (10a), som satt i Stadsträdgården med familjen för att njuta av vädret och umgås. Tjejen (9a) läste en bok och ansåg att hänga i parken var ett bra sätt att umgås med familjen då de inte alltid gör det så mycket hemma. Killen (10a) hade haft aktiviteter i Stadsträdgården med skolan tidigare när han gick i grundskolan. De uppfattade att

de mådde bättre av att vistas i Stadsträdgården. Föredrar att vara på en avskild och lugn plats där inga andra gång stör. De använder Stadsträdgården och Stadsskogen för olika saker. Stadsträdgården använder de framförallt för socialt umgänge med familj och kompisar och för avkoppling. Killen (10a) använder Stadsskogen för att springa i och tjejen (9a) kommenterade att det inte finns så mycket sol i Stadsskogen om det är den man är ute efter.

Intervjuer i Stadsskogen:

11b

Respondenten var en man i medelåldern och var ute på promenad med hunden i Stadsskogen och brukar göra det tre gånger om dagen. Han besöker främst Stadsskogen för att gå ut med hunden men även för att springa och cykla i. Han tycker det är fint och vackert i Stadsskogen, det är även smidigt att ta sig till eftersom det ligger nära hans bostad. ”Det är värt att bevara det här, inte bygga några bostäder eller nått, det är bra för folk att ha som rekreationsområde, lite grönt måste man ha.” Han föredrar ingen specifik plats i Stadsskogen utan uppskattar hela området och får en naturupplevelse av att vistas i skogen. Han brukar inte vara i Stadsträdgården eftersom det ligger i ett område som han sällan vistas i. Han anser att ”det är helt åt helvete den här stadsplanering, dom bygger för tätt...man måste ju ha grönområden, lite träd, gräsplättar och sånt.” Respondenten tycker att ”man borde tänka mer på att rullstolsbundna och handikappade personer skulle kunna utnyttja området, även vintertiden.”

12b

Respondenten var en manlig förälder som lekte med sitt barn vid en lekplats i utkanten av Stadsskogen. De kom dit eftersom det är närmaste lekplats och grönområde från bostaden. Han använder även Stadsskogen för att springa i och går genom skogen till jobbet varje dag. Han använder dock inte skogen för någon social aktivitet men tycker att joggingspåret är bra för rekreation. Han föredrar Stadsskogen över Stadsträdgården, tycker det är ”för mycket folk i Stadsträdgården.” Han anser att det är bra att Stadsskogen finns och tycker det är tråkigt att det eventuellt ska byggas hus vid en parkering till Stadsskogen som han ser många besökare använda. ”Stadsskogen håller på att bli otillgänglig.”

13b

Respondenten var en äldre dam som låg på en bänk i solen. Hon älskar naturupplevelsen och använder Stadsskogen framförallt för träning och inte direkt socialt. Hon föredrar Stadsskogen över Stadsträdgården. Hon gillar ängen, titta på vitsippor när de blommar, tystnaden, fågelsång och att uppleva ”hyfsat vild natur”. Hon gillar även att det finns en mångfald av djur och växter. Hon stannar ofta upp om det finns något intressant djur att titta på. Hon tycker det är viktigt att vissa områden inte avverkas eller röjs upp utan att man låter det växa fritt för att gynna biologisk mångfald. Hon föredrar att vara i mer vild natur och tror det är en preferens från barndomen då respondenten vuxit upp utanför staden nära naturen. Hon har en rullstolsburen man som varit med ute på stigarna i Stadsskogen. Slitage kan vara ett problem, bl.a. cyklar som sliter på stigarna när det är blött, men annars tycker hon att området sköts generellt bra av både personal och besökare som ofta plockar upp skräp efter sig. Hon känner sig trygg vid vistelse i området. Hon har gått vilse en gång men tycker det är bra nu med de skyltar som finns. Hon

uppskattar även att det finns bänkar i solen, men det får gärna finnas fler. Hon tycker även att det är bra att det finns fågelholkar. Hon bor i anslutning till ett grönområde och gillar att kunna titta ut på träd, ”det är bättre än hus.” Hon tycker inte det är så trevligt vid fågeldammarna i Stadsskogen längre då de håller på att växa igen och känns skitiga, hon ser inte heller så mycket fåglar där längre.

14b

Respondenten var en kvinna som besökte Stadsskogen med sin familj och vänner för att umgås, de hade med sig picknick och eldade. Hon är oftast där för socialt umgänge med andra och brukar elda/grilla men kommer även dit för att plocka svamp eller bär. Hennes favoritplats i Stadsskogen är grillplatsen vid Valltjärn, hon gillar att det finns ved och en soptunna där. Angående hennes preferens mellan Stadsskogen och Stadsträdgården så beror det på aktivitet, det är olika platser som ger olika upplevelse. Stadsskogen är en ganska liten skog men hon gillar att den är snarig vilket gör att man sällan stöter på folk, det finns även mycket att ta av från skogen som exempelvis bär och svamp.

15b

Respondenten var en medelålders kvinna som besökte Stadsskogen för socialt umgänge. Hon besöker skogen framförallt för att elda, cykla, gå, springa eller som genomfart, men även för socialt umgänge eller för att komma undan från stadens buller och bara vara för sig själv. Hon uppskattar att uppleva mer riktig natur och tycker Stadsskogen är vacker och rofylld trots att den är inringad av bebyggelse. Hon anser att det är viktigt att skydda naturområdet, behålla död ved för att gynna biologisk mångfald och se till att området är tillgängligt för alla.

16b

Respondenten var en ung tjej som besökte Stadsskogen tillsammans med familjen för att umgås och titta på grodor. Hon brukar vara i stadsskogen för att grilla/elda, leka och cykla med familjen. Hon gillar naturen och tycker det är skönt att komma undan bilar och ta det lugnt. Hon föredrar Stadsskogen över Stadsträdgården eftersom det är lugnt och skönt och inte så mycket folk där. Hennes favoritplats i Stadsskogen är vid Valltjärn där det bland annat finns grillplats med ved och en tjärn.

17b

Respondenten var en medelålders man som besökte Stadsskogen framförallt för att umgås med familj och vänner. En bidragande orsak till att de tar sig dit är eftersom det finns ved som kommunen tillhandahåller vid en grillplats. Han kommer ofta till Stadsskogen för att elda, bland annat har han haft en 50 års fest i skogen där de tillagade en 3-rätters middag över elden. Han går till Stadsskogen eftersom det är närmaste naturen, men inte för att utföra någon fysisk aktivitet utan mest för avkoppling och ”mindfulness” genom att koppla bort från annat, exempelvis jobb. Föredrar att vara i Stadsskogen över Stadsträdgården men använder även Stadsträdgården för bland annat barnlek. Bästa platsen i Stadsskogen är enligt respondenten vid Valltjärn, där är det rent och finns en eldplats med ved och soptunna. Han tycker Stadsskogen nästan känns som en riktig skog och hoppas att den aldrig exploateras. Han gillar att man kan gå vilse i skogen, ”det visar att det är tillräckligt stort.”

18b

Respondenten var en man som besökte Stadsskogen för att umgås med vänner och likasinnade samt för att det är härligt att vara ute i naturen. Det ligger även nära hans bostad. Han springer och cyklar i skogen ibland men inte lika ofta längre pga. tidsbrist. Han kommer även till Stadsskogen för att koppla av, titta på grodor och fåglar eller för att komma bort och ”nollställa vardagen”. Han föredrar att vara i Stadsskogen över Stadsträdgården eftersom det är för mycket folk i Stadsträdgården och det är ”cityfolket” som använder den parken. Men ibland cyklar han genom eller fikar i Stadsträdgården. Han tycker om att vistas var som helst i Stadsskogen men vid Valltjärn är det en extra bra plats att stanna upp eftersom det finns en grillplats med ved där. ”Det är värdefullt med hyfsat vild skog så nära”. Att det byggs fler bostäder intill Stadsskogen, exempelvis vid Rosendal, anser han kan vara ett problem i och med ökad användning och slitage. Det är bra att folk kommer ut men det är viktigt med information om var och hur området får användas för att undvika slitage, ”blanda nöje med ansvar”.

19b

Respondenten var en ung man som bor i närheten av Stadsskogen och var där för att springa, grilla, umgås med vänner och vara ute med hunden. Han brukar vara i Stadsskogen 2–3 timmar om dagen. Han tycker att Stadsskogen ger en naturupplevelse trots att det ligger i staden. Det är även bra att kunna gå genom skog från relativt centralt i Uppsala till omkringliggande natur. Han föredrar Stadsskogen över Stadsträdgården, ”det är för mycket fylla i Stadsträdgården.” Han är glad över att det finns ved till grillplatsen vid Valltjärn. Han anser att det är en av de bästa platserna att vara på eftersom det ligger i skogen men ändå centralt. Han vill att området ska få fortsätta vara skog och inte bebyggas. Han tycker även att det är dåligt med den planerad bebyggelsen vid Eriksberg om grönområden byggs bort.

20b

Respondenten var en ung man som besökte Stadsskogen för att umgås med vänner, grilla och springa. Han kommer även dit för att komma bort från stan men oftast för att träna. ”Mår bättre av att träna ute än på gym”. Han upplever att det finns något mystiskt med naturen som ger en härlig känsla men som är svårt att förklara. Hans favoritplats i Stadsskogen är grillplatsen vid Valltjärn eftersom det finns ved där. Han hoppas att området får fortsätta vara skog.

Analys av insamlade data

Avsnittet presenterar en analys av insamlade data och inleds med en uppdelning av respondenternas motiv i generella kategorier följt av en analys utifrån 5 teman. De första är *funktionella värden* och *naturliga värden* som är kopplat till tidigare forskning av motiv för rekreation utomhus. Dessa följs av *tillgång*, *nåbarhet* och *kvalitet* som är nyckelord i utvecklingen av grönområden i Sverige.

Motiv för rekreation i grönområden

Utifrån respondenternas svar är deras motiv för rekreation i grönområden uppdelade i fyra generella kategorier som använts i tidigare forskning av Whiting *et al.* (2017). Siffran inom parantes visar antal respondenter som räknats till kategorin.

- » **Avkoppling (18)** – Exempelvis: Sitta, ligga, sola, läsa bok, elda, promenera (1a; 2a; 3a; 4a; 5a; 6a; 7a; 8a; 9a; 10a; 11b; 13b; 15b; 16b; 17b; 18b; 19b; 20b).
- » **Socialt umgänge (16)** – Exempelvis: Umgås med familj och vänner, lek, titta på teater/konsert, picknick, grilla, gruppaktivitet (2a; 3a; 4a; 6a; 7a; 8a; 9a; 10a; 12b; 14b; 15b; 16b; 17b; 18b; 19b; 20b).
- » **Naturupplevelse (11)** – Exempelvis: Titta på växer och djur, fågelsång, biologisk mångfald (1a; 2a; 5a; 11b; 13b; 14b; 15b; 16b; 17b; 18b; 19b; 20b).
- » **Fysisk hälsa (10)** – Exempelvis: Springa/jogga, powerwalk, cykla, promenera, träna, (2a; 3a; 10a; 11b; 12b; 13b; 16b; 18b; 19b; 20b).

Funktionella värden

Utifrån respondenternas utsagor går det att se en skillnad i *funktionella värden* mellan Stadsträdgården och Stadsskogen. Skillnader i dessa grönområdens funktioner påverkar besökarens aktivitet och motiv vid vistelsen. I Stadsträdgården påpekar respondenterna bland annat lekplatsen, caféet och friluftsteatern (parksnäckan) som målpunkter och motiv för sin vistelse i parken. Stadsskogen har däremot andra *funktionella värden* som respondenterna angav, exempelvis tillgång på bär och svamp, elljusspår och grillplats med ved.

Alla som intervjuades föredrog att vistas i det grönområde som intervjun ägde rum i, ingen valde den motsatta av Stadsträdgården eller Stadsskogen. Vissa angav ingen specifik preferens mellan Stadsträdgården och Stadsskogen utan använde den som bäst passade beroende på bland annat aktivitet eller tillgänglighet (1a; 10a; 14b; 17b; 18b). Vid fysisk aktivitet använder flera av respondenterna Stadsskogen istället för Stadsträdgården (10a; 11b; 12b; 13b; 16b; 18b; 19b; 20b). Men även Stadsträdgården används för fysisk aktivitet av vissa respondenter (2a; 3a). Naturupplevelse var också ett motiv som främst uppgavs av besökare i Stadsskogen (11b; 13b; 14b; 15b; 16b; 17b; 18b; 19b; 20b).

Naturliga värden

Utifrån respondenternas utsagor finns det *naturliga värden* som motiverar till besök i både Stadsträdgården och Stadsskogen. Preferens av grönområden vid rekreation tycks bero på personliga erfarenheter (5a; 13b). Respondent 5a är uppvuxen i Uppsala och känner en specifik koppling till Stadsträdgården medan respondent 13b är uppvuxen utanför staden nära naturen och har därför en preferens för det mer naturliga grönområdet Stadsskogen.

Respondent 20b beskriver att ett motiv för sin vistelse i Stadsskogen är att uppleva det mystiska med naturen. Naturupplevelsen går att antyda som ett motiv för många respondenter i Stadsskogen (11b; 13b; 14b; 15b; 16b; 17b; 18b; 19b; 20b). Blommande växter och djurlivet tycks vara en viktig aspekt av de *naturliga värden* som grönområdena har. Även biologisk mångfald och skötsel tycks vara betydande faktorer för naturupplevelsen (13b; 15b).

I Stadsträdgården finns en tydlig uppskattning bland respondenterna att uppleva växter som blommor och träd (1a; 2a; 5a). Respondent 5a beskriver sin favoritplats i Stadsträdgården (rosariet) som en plats där han kan "titta på alla rosor och bara gotta sig."

Respondenternas svar visar även att vistelse i grönområdet och upplevelse av natur hjälper till att hantera stress i vardagen (5a; 17b; 18b).

Tillgång

Att det finns tillgång på grönområden och att de som finns bevaras tyckte flera av respondenterna är viktigt (2a; 11b; 12b; 13b; 15b; 17b; 18b; 19b; 20b).

Nybyggnationer intill framförallt Stadsskogen ses som negativa i och med att grönområden byggs bort (11b; 12b; 20b).

Näbarhet

Flera av respondenterna motiverade sitt besök i grönområdet med att det låg i närheten av deras bostad (1a; 3a, 4a; 11b; 12b; 17b; 18b; 19b). Närhet till grönområden är uppskattat av många och vissa respondenter i Stadsskogen nämner framförallt sin uppskattning av skog i anslutning till staden. Även tillgänglighet nämns som en viktig aspekt för att alla ska kunna besöka grönområdet oavsett hälsa eller rörelsehinder (11b; 12b; 13b; 15b).

Kvalitet

I Stadsträdgården påpekas att parken och dess planteringar har blivit finare under de senaste åren vilket tyder på att det är något som uppmärksammas och uppskattas av besökarna (4a; 5a).

Stadsskogen uppfattas av flera respondenter som en någorlunda vild natur (13b; 15b; 17b; 18b; 19b; 20b). Respondent 17b gillar att man kan gå vilse i skogen, ”det visar att det är tillräckligt stort.” Att Stadsskogen är relativt folktom är också en motiverande faktor för besökare (1a; 12b; 14b; 15b; 16b). Det finns däremot en oro att detta kan förändras i och med att nya bostäder planeras i anslutning till skogen vilket kan öka användning och slitage av grönområdet (18b).

Diskussion

Nedan presenteras en diskussion kring resultatet och metoderna som använts. Avsnittet avslutas med slutsats och studiens bidrag.

Resultatdiskussion

Resultatet visar på att besökares motiv för vistelse i grönområden är kopplat till personliga preferenser och att besökare använder olika grönområden för olika ändamål. Respondenterna angav ofta flera motiv för sin vistelse i Stadsträdgården eller Stadsskogen. Motiven delades upp i fyra kategorier som använts i tidigare forskning av Whiting *et al.* (2017); avkoppling, socialt umgänge, naturupplevelse och fysisk hälsa.

Socialt umgänge och avkoppling var de vanligaste motiven bland respondenterna, många kom till Stadsträdgården eller Stadsskogen för att umgås med familj och vänner eller för att koppla av och vistas på en lugn plats.

Upplevelse av natur nämndes också av flera respondenterna som ett motiv för sin vistelse, att uppleva en koppling till naturen eller att titta på växter och djur. Biologisk mångfald togs också upp av flera respondenterna vilket tyder på att det är en viktig aspekt för naturupplevelsen.

Fysisk hälsa uppgavs av minst antal respondenter som motiv för sitt besök i Stadsträdgården eller Stadsskogen. Det var däremot det viktigaste motivet hos vissa av respondenterna som besökte Stadsskogen vilket tyder på att det är värdefullt att bevara möjligheten till träning i Stadsskogen.

Eftersom endast ett litet antal besökare valts ut för intervjuer representerar resultatet till större grad individuella motiv och preferenser. Resultatet är däremot i linje med tidigare forskningsresultat av Whiting *et al.* (2017) vilket tyder på att respondenterna även kan representera en bredare grupp av besökare.

Resultatet har delvis analyserats utifrån min tolkning av en modell om *funktionella* och *naturliga värden* av rekreation utomhus (Sandell & Öhman, 2013). Denna modell har varit till hjälp för att förklara vad som motiverar besökare. Begreppen tillgång, närbarhet och kvalitet har också använts som ett hjälpmedel för att strukturera analysen eftersom de visats vara relevanta för besökares motiv och viktiga i utvecklingen av svenska grönområden (Miljö- och energidepartementet 2012, s. 19; Boverket 2007). Dessa begrepp förklarar däremot inte besökares motiv i sig utan bör ses som påverkande faktorer.

Besökarna tycks vistas i den del av Stadsträdgården eller Stadsskogen som de har störst preferens för. I tidigare forskning har det visats att anlagda områden föredras över naturliga områden (Whiting *et al.*, 2017). I denna uppsats kan Stadsträdgården jämföras med ett anlagt område och Stadsskogen med ett naturligt område. Samma slutsats är då svår att dra eftersom alla respondenter hade störst preferens för det grönområde som intervjun ägde rum i, vissa angav ingen specifik preferens utan ansåg att det varierade beroende på motiv. Observationerna visar däremot att fler personer använder Stadsträdgården än Stadsskogen. Dock är det fler faktorer än preferens som påverkar det resultatet, exempelvis närbarhet.

Metoddiskussion

Urvalet av respondenter har påverkats av personliga antaganden och hade troligtvis varit annorlunda om någon annan utfört urvalet. Det var svårt att hitta besökare att intervjua i Stadsskogen vilket ledde till att flera intervjuer utfördes på en och samma plats där personer som var villiga att intervjuas befann sig. Detta kan ha lett till svar från likasinnade personer med liknande motiv för rekreation utomhus, vilket i så fall påverkat önskad variation bland besökarnas utsagor.

Val av intervjufrågor och uppföljningsfrågor har påverkat respondenternas svar och därmed även resultatet. Att vissa intervjuer utförts i par eller spelats in kan också ha påverkat respondenternas svar. Svaren har dessutom utvecklats olika mycket vilket visat vilka frågor som respondenten ansåg som intressanta/viktiga. Däremot har alla frågor inte fått utförliga svar från alla respondenter, detta kan ha lett till att vissa ämnen som frågorna behandlat fått mindre fokus.

Slutsats

Trycket på grönområden för rekreation ökar i och med en urbanisering och förtätning av städer. Skillnader i besökarens motiv och preferenser vid rekreation i grönområden bör beaktas av landskapsarkitekter och planerare för att skapa rekreativa möjligheter för alla. Genom att erbjuda ett brett utbud av rekreationsmöjligheter kan befintliga motiv och preferenser tillfredsställas samtidigt som nya kan genereras. Hur en plats upplevs är också viktigt att förstå eftersom det styr besökarens aktivitet och beteende på platsen. Det betyder inte att alla grönområden måste anpassas för alla, snarare tvärtom, resultatet i denna uppsats visar att det är värdefullt med en variation av grönområden som fyller olika funktioner och som kan utnyttjas för olika ändamål.

De vanligaste motiven för besökare i Stadsträdgården och Stadsskogen är enligt studien avkoppling och socialt umgänge, följt av naturupplevelse och fysisk hälsa, vilket är i linje med tidigare forskning av Whiting *et al.* (2017). Besökare påpekar olika funktioner och målpunkter i grönområden som motiv för sin vistelse, exempelvis tillgång på bär och svamp, lekplats, café eller grillplats med ved. Marknadsföring av liknande funktioner och målpunkter samt utveckling av nya kan användas av landskapsarkitekter och planerare för att skapa attraktiva grönområden.

En stark bidragande faktor till att besökare utnyttjar grönområden för rekreation är att det ligger i närheten av deras bostad. Tillgång till naturliga områden likt Stadsskogen i närheten av staden har också visats vara uppskattat. Dels för att det är relativt stort och folktomt men även för sin naturliga karaktär. Många av respondenterna ansåg att det är viktigt att bevara grönområden och om grönområden byggs bort vid nybyggnationer ansågs det som något negativt. Tillgänglighet nämns också som en viktig aspekt av besökarna för att alla ska kunna besöka grönområden oavsett hälsa eller rörelsehinder.

Studien visar att besökare hade störst preferens för det grönområde de vistades i under intervjuerna. Preferensen tycks bero på personliga erfarenheter, det kan även tyda på att besökarna väljer att vistas i det grönområde de föredrar eller att deras preferens påverkats av att de framförallt vistas där. Detta kan däremot behöva studeras ytterligare. I fortsatta studier vore det även intressant att undersöka besökarens motiv för rekreation djupare genom både kvalitativa och kvantitativa metoder.

Studiens bidrag

Studien riktar sig framförallt till studenter och yrkesverksamma inom landskapsarkitektur och planering. Den gav information om vad som motiverar besökare till rekreation i Stadsträdgården och Stadsskogen och belyste även aspekter kring besökarens preferenser. Resultatet kan hjälpa landskapsarkitekter och planerare att förstå vilka faktorer som påverkar besökarens motiv och val av plats vid rekreation utomhus vilket kan användas vid utveckling av grönområden.

Referenser

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). Handbok i kvalitativa metoder. 2. Uppl. Malmö: Liber.
- Boverket (2007). [Elektronisk] *Bostadsnära natur*. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2007/bostadsnara-natur/>. [2018-04-04].
- Boverket (2012). [Elektronisk] *Vision för Sverige 2025*. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2012/sverige-2025/>. [2018-04-04].
- Boyd, F., White, M. P., Bell, S. L. & Burt, J. (2018). Who doesn't visit natural environments for recreation and why: A population representative analysis of spatial, individual and temporal factors among adults in England. *Landscape and Urban Planning*, 175, ss 102–113.
- Bryman, A. (2008). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Dillon, J., Rickinson, M., Teamey, K., Morris, M., Choi, M. Y., Sanders, D., & Benefield, P. (2006). The value of outdoor learning: evidence from research in the UK and elsewhere. *SCHOOL SCIENCE REVIEW*, 87(320), ss 107 - 111.
- Forjuoh, S. N., Ory, M. G., Won, J., Towne, S. D., Wang, S. & Lee, C. (2017). Determinants of Walking among Middle-Aged and Older Overweight and Obese Adults: Sociodemographic, Health, and Built Environmental Factors. *Journal of Obesity*, vol. 2017, Article ID 9565430, 11 pages. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1155/2017/9565430>.
- Gehl, J. (2010). *Cities for People*. Washington DC: ISLAND Press
- Hough, R. L. (2014). Biodiversity and human health: evidence for causality? *Biodiversity and Conservation*, 23(2), ss 267–288.
- Jackson, L. E., Daniel, J., McCorkle, B., Sears, A. & Bush, K. F. (2013). Linking ecosystem services and human health: the Eco-Health Relationship Browser. *International Journal of Public Health*, 58(5), ss 747–755.
- Keniger, L. E., Gaston, K. J., Irvine, K. N. & Fuller, R. A. (2013). What are the Benefits of Interacting with Nature? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 10(3), ss 913–935.
- Place, G. (2004). Youth recreation leads to adult conservation. *National Recreation & Park Association*, 39(2), ss 29–36.
- Miljö- och energidepartementet (2012). *Mål för friluftslivspolitik*. Stockholm: Sveriges Riksdag. 2012/13:51 Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/skrivelse/2012/12/skr.-20121351/>. [2018-04-05].
- Sandell, K. & Öhman, J. (2013). An educational tool for outdoor education and environmental concern. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13(1), ss 36–55.
- Statens folkhälsoinstitut (2009). *Grönområden för fler - en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*. Östersund, Statens folkhälsoinstitut.
- Statistiska centralbyrån (2015). [Elektronisk] *Statistikskolan: Urbanisering – från land till stad*. Tillgänglig: <http://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2015/Urbanisering--fran-land-till-stad/>. [2018-04-04].
- Uppsala kommun (2018). [Elektronisk] *Ärende om bildande av naturreservat Årike Fyris*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/organisation/namnder/plan-och-byggnadsnamnden/moten/2018/15-februari/arende-om-bildande-av-naturreservat-arike-fyris/>. [2018-03-30].

- Whiting, J. W., Larson, L. R., Green, G. T. & Kralowec, C. (2017). Outdoor recreation motivation and site preferences across diverse racial/ethnic groups: A case study of Georgia state parks. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 18, ss 10–21.
- World Health Organization (2018). [Elektronisk] *About health risks in cities*. Tillgänglig: <http://www.who.int/sustainable-development/cities/health-risks/about/en/>. [2018-04-04].